

Vrijheid - wanneer ben ik eindelijk vrij?

Eerste druk, november 2012

© 2012 Annett Hoogvliet

Coverfoto: Marleen Dekker

ISBN: 978-90-484-2730-7

NUR: 402

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer

www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

De inhoud van dit boek kan autobiografische elementen bevatten en weerspiegelt de persoonlijke beleving van de feiten, de gebeurtenissen en verwachtingen van de auteur. De uitgever aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor schade wegens onjuistheid of onvolledigheid van de gestelde feiten, de gebeurtenissen, verwachtingen, beweringen en meningen.

ANNETT HOOGVLIET

VRIJHEID - WANNEER BEN
IK EINDELIJK VRIJ?

Voorwoord

Graag wil ik mijn moeder bedanken, zij heeft mij altijd gesteund en in mij geloofd.

Mijn dank geldt ook Siham el Hardouz en Christa van Doesburg, zij hebben mij gestimuleerd om dit verhaal op te schrijven.

Ook wil ik graag iedereen bedanken die mijn verhaal gelezen heeft en de moeite genomen heeft mij te laten weten wat hij of zij ervan vond. Ik ben zeer onder de indruk van de vele meelevende brieven die ik ontving.

Mijn bijzondere dank geldt echter Jenneke Hoogvliet, de moeder van mijn man Wim.

Zij is niet alleen een hartelijke schoonmoeder, maar ook een erg goede vriendin die altijd voor me klaarstaat. Jenneke heeft mij telkens weer aangespoord mijn ervaringen op te schrijven.

4 mei 1989

Het is een heerlijke dag in mei. De zon schijnt, de vogels zingen en het is heerlijk warm op mijn huid. Toch heb ik pijn in mijn buik. We zijn op weg naar de burgerlijke stand om te gaan trouwen. Gisteren hebben we de hele nacht gediscussieerd of het werkelijk een goed idee is om nu te gaan trouwen. We kennen elkaar pas een half jaar en – niet te vergeten – ik ben pas 19, Frank is slechts één jaar ouder dan ik.

Normaal gesproken zouden we nooit op het idee gekomen zijn zo snel te gaan trouwen, maar we willen graag naar West-Duitsland en ook nog eens legaal. Als we een uitreisverzoek indienen, moeten we getrouwd zijn zodat we ook samen het land uit kunnen. In het laatste half jaar hebben we alle mogelijke vluchtplannen doorgenomen. We hebben vastgesteld dat er gewoon geen enkel veilig vluchtplan bestaat om allebei levend in West-Duitsland aan te komen.

We zijn bevriend met Dirk en Petra, zij wonen ook in Oost-Berlijn en hebben al vier jaar een uitreisverzoek lopen. Al die jaren hebben ze gepakte koffers klaarstaan en dagelijks hopen ze op toestemming om uit te mogen reizen. Zodra zij toestemming krijgen, moeten zij binnen 24 uur het land verlaten. Ik bewonder hen beiden zeer, het zijn levenslustige mensen en ik ben graag bij hen. Maar

ze hebben het echt niet gemakkelijk gehad de laatste jaren. Petra zou heel graag een kind willen. Wanneer zij het kind nog in Oost-Duitsland krijgt, moet ze ook voor de baby een uitreisverzoek indienen. Dat wil ze niet omdat dat opnieuw vertraging zal betekenen. Daarom wachten ze allebei gewoon maar af.

Ze gaan elke dag naar hun werk en kunnen eigenlijk geen nieuwe meubels of iets anders kopen, bij hun vertrek zullen ze alles in het oosten moeten achterlaten. Gisteren waren we bij hen en hebben de hele nacht met elkaar gesproken. Petra is van mening dat ik de psychische stress van de STASI niet zal kunnen uithouden. 'Ze zetten je onder druk en nemen elk gesprek op band op,' zei ze tegen mij. 'Je moet stalen zenuwen hebben om dat op den duur te kunnen volhouden.' In elk geval duurt het jaren voordat men toestemming krijgt om het land te verlaten. Het liefst geven ze ons het advies om te vluchten. We vragen ons daarbij natuurlijk meteen af hoe we dat kunnen doen zonder het leven te laten. Aan de grens is nog altijd een schietbevel van kracht.

Ik heb gisteren veel gehuild omdat ik zo radeloos ben. Ik wil liever niets fout doen. Mijn ouders hebben geen idee wat er in me omgaat. Zij weten niet dat ik weg wil uit het oosten.

Ze zouden het ook helemaal niet begrijpen. Mijn moeder is van jongs af aan socialistisch opgevoed. Zij heeft nooit contact gehad met het westen en kan zich daarom helemaal niet voorstellen dat er mensen zijn die daar heen willen. Voor haar bestaat alleen Oost-Duitsland.

Ze is tevreden met dit systeem omdat ze niets anders kent. Sinds kort zijn mijn ouders verhuisd van Schwerin naar Berlijn. Ze wonen in Berlijn Marzahn, het ene nieuw-

bouwblok na het andere, niets moois aan natuur te bekenen. Maar zij weten niet beter en vinden het mooi daar.

Ik heb in de loop der tijd met te veel mensen gesproken die al in het westen zijn of er heen willen. Ik weet dus dat er meer op de wereld is. Mijn leven in het oosten is al voorgeprogrammeerd. Ik zal mijn leven lang moeten werken en van weinig geld moeten leven, daarna word ik oud en arm. Op een legale manier kun je in het oosten niet aan luxe artikelen komen. Luxe heeft in het oosten een heel andere betekenis dan in het westen.

De dingen die we in het oosten als luxe zien, zijn in het westen heel gewoon. Het gaat niet alleen om het materiële, hoewel ik moet zeggen dat ik het echt schandalig vind dat ik voor een blik ananas in de delicatessenwinkel 14 Oost-Duitse Mark moet betalen. In een normale supermarkt vind je zoiets helemaal niet, ook geen vers fruit zoals bananen of sinaasappels. Kiwi's of andere exotische fruitsoorten kennen wij hier helemaal niet. Af en toe heeft een groenteboer in Berlijn sinaasappels. Dan koop ik er meteen zo veel dat ik er ook voor mijn familie in Schwerin wat mee kan brengen. Dat is dan iedere keer een feest. Omdat men echter maar een bepaald aantal sinaasappels mag kopen, ga ik meerdere keren per dag in de lange rij staan om ook voor mijn familie sinaasappels te kunnen kopen. Mijn moeder heeft me eens verteld dat ze een banaan gekregen had toen ik nog een baby was. Ze had deze voor mij fijngestampt en wilde mij deze lekkernij voeren. Ik was echter altijd al een slechte eter en spuugde alles weer uit. Mijn moeder moest bijna huilen, zo zonde vond zij het van die banaan.

Ze had deze ook zo graag zelf opgegeten! Natuurlijk was dat nog een andere tijd, toen in 1970, maar het is

toch nauwelijks te geloven dat het vandaag de dag nog steeds zo is. Bananen worden in de DDR als luxeproduct gezien.

Ik werk in drieploegendienst in de internationale telefooncentrale van Berlijn en verdien per maand 500 Ostmark. Mooie kleren zijn zeer zeldzaam hoewel mensen hier in Berlijn meer kans hebben aan iets leuks te komen. Een trui kun je niet kopen onder de 200 Mark en dat kun je eigenlijk niet permitteren. Berlijn is de voorbeeldstad hier in de DDR. Daarom kan men hier zo af en toe meer kopen dan in de overige steden en dorpen.

Ik heb veel van mijn moeder geleerd, we naaien zelf onze kleding van lakens en kunnen zo onze hele familie kleden. We kopen witte lakens, naaien er een jas of broek van en verven die dan. Veel mensen bewonderen ons daarom en ik heb voor enkele van mijn collega's ook al winterjassen genaaid.

Mijn vader heeft een zus in West-Duitsland die een waserij heeft. Zij stuurt ons één keer per jaar een groot pakket met kleding die door haar klanten niet is opgehaald. Als we het pakket openmaken, is dat altijd weer bijzonder. Vaak worden de kledingstukken door ons vele jaren gedragen en mensen vragen ons of wij die kleding uit het westen vandaan hebben. Dat zie je gewoon. In het westen waren het oude en gedragen kleren die werden afgedankt, hier in het oosten is het bijzonder en bovendien modieus.

Er zijn zoveel redenen waarom we naar het westen willen. Ik wil zelf wat van mijn leven kunnen maken, zelf beslissingen nemen. Ik wil de vrijheid hebben om te reizen waarheen ik maar wil en vooral kunnen zeggen wat ik denk. Ik ben dit verstopperkje spelen zo zat.